

TÜNDE SZÓPÁROK

Írta: Bartók Nagy Tamás (Toma)

A tünde nyelvek mind abból az ősi primitív quend nyelvből (Primitive Quendian) alakultak ki, amit még a Cuiviénen partján kezdtek beszélni; a nyugatra vándorlás és egymástól elszakadás azonban megbontotta a nyelvi egységet. A két legismertebb, egyúttal legkidolgozottabb nyelvnek, a quenyának és a sindarinnak az utolsó közös őst közös eldarinnak (Common Eldarin) nevezzük.

A nyelvi változások belső szabályosságokat szoktak követni, azaz egy bizonyos hang a megfelelő körülmények között egy másik meghatározott hanggá alakul (vagy eltűnik, megnyúlik stb.). Ez a szabályos hangmegfelelés törvénye – az egyik utódnyelv adott hangja mindig a másik utódnyelv (másféle) adott hangjának felel meg. Például a rekonstruált proto-kelta szó eleji /kw/ hangkapcsolat a walesi nyelvben /p/-vé alakult, az írben

viszont /k/-vá. Így lett a 'négy' jelentésű feltételezett kwetwares alakból a mai pedwar és ceathair. A walesihez hasonló változás játszódik le a sindarinban is – a quenya viszont ilyen esetekben megtartja a /kw/-t.

A következő szövegben ezek a hangmegfelelési szabályosságok figyelhetők meg – de a táblázatokat nem töltöttük ki teljesen. A hiányzó quenya vagy sindarin értékek megállapításához tanulmányozd a megadott példákat! Blokkonként egyféle új szabály jelenik meg, de a korábbi blokkok szabályaira is szükség lehet.

(Megjegyzés: az itt szereplő quenya vanda szó Tolkien egy korábbi nyelvi koncepcióját tükrözi, később a mando alakot használta helyette.)

	quenya	sindarin	magyar
I. szabály	mírë	mír	ékszer
	yanta	iant	híd
	1. luinë	ang	vas
II. szabály	2. ausa	auth	homályos jelenés
	tiris	tirith	őrség
	hísië	híth	köd
	isil	3. hold	hold
	rúsë	4. harag	harag
	5. tasarë	thang	(el)nyomás
6. fúzfa		fúzfa	

	quenya	sindarin	magyar
III. szabály	vanda	band	börtön, pokol
	fauca	faug	szomjas
	7. nauco		törp
IV. szabály	urco	urug	ork
	carnë	caran	vörös
	canta	canad	négy
	8. paran		kopasz (pl. hegyoldal)
	varné	9. barna	barna
V. szabály	10. sercë		vér
	hwindë	hwinn	nyírfa
	ramba	ram	fal (mint fónév)
	11. annün		napnyugat
tumbo	12. völgy	völgy	

	PQ/CE közös ős	quenya	sindarin	magyar
További szabályok	nelede	neldë	neledh	három
	grottä	rotto	groth	barlang, alagút
	kelekä	tyelca	celeg	gyors, fűrge
	ngwaurö	nauro	gaur	váltott farkas
	mbar	már	bar	ház, otthon
	ndorë	nórë	dôr	föld, vidék
		nóla	dol	fej, dombtető
		quendë	penedh	tünde, „aki beszél”
		quetta	13. szó	szó
		14. glaware	celeb	ezüst
	15. ngolodö	glaur	aranyfény	
	16. ngalatä	golodh	nolda	
	17. nalta		sugárzás	

Megoldás: 1. anga, 2. luin, 3. tihil, 4. rúth, 5. sangga, 6. tathar, 7. nauq, 8. parné, 9. baran, 10. serég, 11. andunë, 12. tum, 13. peth, 14. tyelhë, 15. laurë, 16. noldo, 17. galad.